

S'ha escrit que «el segle XIII és el segle de la beneficència generosa i abnegada: cada Ciutat tenia un hospital, i les més grans en tenien dos o més».

Igualada, que amb raó s'honora amb la fama de caritativa, no volgué pas quedar a la rerassaga de les altres ciutats i viles; ella, des de la més remota antiguitat té el seu Hospital, i a voltes, en casos excepcionals, n'ha tinguts dos.

Si tractem, però, d'investigar la data de la seva fundació, ens trobem que una espessa calitja, quasi podríem dir una negra boira — la boira misteriosa amb què s'embolcallen els segles llunyans, — la treu de l'imperi de la nostra mirada. Solament allà en el segle XIII (el segle de la beneficència), el testament de la benefactora Elissenda, muller de Pere Vidal, (Història d'Igualada de mossèn Segura, vol. II pàgines 326 i 394), en fer un llegat, sols sigui de dos sous, (molt més important del que ara ens podem figurar), ens el mostra ja existent, de la mateixa manera que un raig de sol, en començar a dissoldre la boira, ens mostra la punta d'un campanar, quan encara tot el restant està submergit en la boirina.

Ens trobem doncs, per l'any 1282, amb un Hospital ja existent. ¿De quan datava?

Encara que els administradors del nostre Sant Hospital en els pressupostos de l'any 1882 i altres, diuen que «aquest establiment fou fundat en el segle XI, ignorant-se el seu fundador»; com que no és citada cap font històrica, no sabem quin valor pugui tenir aital afirmació.

No obstant, com veurem més endavant, és cert que en l'any 1306, es fundà un nou Hospital, perquè el que hi havia era

ja massa vell i insuficient. I aquí l'historiador es troba que no sap per quin cap tirar; essent ja vell l'Hospital l'any 1306, no semblaria improbable que fos fundat en el segle XI.

Més si Igualada fou fundada en el mateix segle, amb algunes masies, segons opinió de Mossèn Segura ¿com s'explica que tan prompte tingués ja un Hospital?

Quan es principia a projectar una llum ben clara sobre el mateix, és en el començament del segle XIV. L'any 1306, un gran benefactor, en Maimó Bonfill, (i ara copiem una curiosa nota històrica de Mossèn Martínez), en el codicil que atorgà en poder del doctor Francisco Rovires, Notari reial i públic de esta vila, a cinc dels idus de mars, que era als onze dies del dit mes, de l'any 1306, *feu menció d'un hospital anterior al que ell*, amb son testament rebut per lo expressat notari en lo mateix dia, *instituí i fundà*, nomenant-se ell mateix, Maimó Bonfill, Hospitaler, Fundador i Patró del dit Hospital y Capella de sant Bartomeu, de dita vila». (El mateix es confirma en altre document del mateix Mossèn Martínez, que es guarda en l'arxiu de l'Hospital, vol. II de documents, quasi al final).

* * *

Ja que el nostre Hospital ha estat, per espai almenys de set segles — des de la seva fundació fins a l'any 1845 — al redós de l'església de sant Bartomeu, és de justícia que diguem alguna cosa, sobre l'erecció del temple de construcció més antiga que serva Igualada.

En quina data s'edificà la dita església? A l'igual que la del primer Hospital, la